

**Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія»**

Кафедра економіки та права

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з НМР та І**

**К.Г. Михайльова
«11» червня 2024 р.**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка праці й соціально-трудові відносини

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 051 – Економіка

Спеціалізація (за наявності) -

Освітня програма «Бізнес - економіка та її правове забезпечення»

Факультет «Бізнес-управління»

2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Бізнес-економіка» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Розробник: доктор наук з державного управління, професор
Статівка Наталія Валеріївна

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри економіки та права

Протокол від 3 червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри економіки та права

Рубан Л.І.

«3» червня 2024 року

Схвалено радою факультету «Бізнес управління»

Протокол від 10 червня 2024 року № 5

Голова

Астахов В.В.

« 10 » червня 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формування теоретичних і практичних знань щодо економічного обґрунтування процесів праці, а також функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві; здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин; здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію; здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Завдання дисципліни: формування у студентів стійких знань основ економіки праці, набуття практичних вмінь і навичок щодо ефективного використання ресурсів праці й моніторингу соціально-трудових відносин.

Обсяг в кредитах – 4/4

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
Повний термін навчання	
денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки:	
3-й	3-й
Семестр	
6-й	6-й
Лекції	
20	8
Практичні, семінарські	
20	10
Лабораторні	
–	–
Самостійна робота	
80	102
Індивідуальні завдання	
-	-
Вид підсумкового контролю	
екзамен	екзамен

Статус дисципліни – обов'язкова.

Передумовами для вивчення дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» є наявність таких фахових компетентностей:

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

Очікувані результати навчання:

ПРН 7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

ПРН 18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

Засоби діагностики результатів навчання:

Програмний результат навчання	Засіб діагностики результату навчання
Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади)	Презентації результатів виконаних завдань та досліджень, підготовка та захист рефератів, виконання контрольних робіт
Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин	Виступи на наукових заходах, підготовка аналітичних звітів, підготовка презентацій результатів дослідження
Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати	Виконання розрахункових робіт, підготовка аналітичних звітів, тестування виконання контрольних робіт
Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники	Підготовка аналітичних звітів, підготовка презентацій результатів дослідження, виконання розрахункових робіт
Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів	Тестування, підготовка презентацій результатів виконаних завдань, виконання контрольних робіт

В кінці курсу складання екзамену.

Мова навчання: українська

2. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві

Тема 1. Економіка праці й соціально-трудові відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна.

Мета, завдання, предмет і об'єкт дисципліни. Рівні вивчення економіки праці й соціально-трудових відносин. Місце і роль курсу в системі соціально-економічних наук. Інформаційне забезпечення дисципліни.

Праця як сфера життя людини та провідний чинник економічної діяльності. Сутність соціально-економічної категорії «праця». Види праці і їх характеристика. Роль праці в розвитку людини і суспільства.

Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.

Населення, його кількісні і якісні характеристики. Трудові ресурси і економічно активне населення. Процеси відтворення населення і трудових ресурсів. Поняття та структура трудового потенціалу.

Тема 3. Соціально-трудові відносини як система.

Сутність соціально-трудових відносин. Характеристика складових системи соціально-трудових відносин. Формування і розвиток соціально-трудових відносин у суспільстві.

Тема 4. Соціальне партнерство.

Сутність й об'єктивні передумови виникнення соціального партнерства. Характеристика та принципи функціонування системи соціального партнерства. Роль окремих суб'єктів в системі соціального партнерства. Проблеми та перспективи розвитку соціального партнерства в Україні.

Регулювання соціально-трудових відносин на засадах соціального партнерства. Заходи та методи регулювання соціально-трудових відносин. Колективно-договірна система як основа механізму соціального партнерства. Органи соціального партнерства.

Тема 5. Ринок праці як сфера реалізації економічної активності населення.

Поняття ринку праці та його значення в системі соціально-трудових відносин. Структура, сегментація та типізація ринку праці. Механізм функціонування ринку праці.

Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості.

Регулювання зайнятості населення. Поняття зайнятості населення. Види, форми і показники зайнятості. Сутність і принципи державного регулювання зайнятості населення. Механізми регулювання зайнятості населення.

Змістовий модуль 2. Організація та оплата праці

Тема 7. Організація і нормування праці.

Поняття організації праці і її місце в управлінні підприємством. Сутність і значення поділу і кооперування праці. Трудовий процес, його зміст і вимоги до організації. Класифікація й організація робочих місць. Умови праці і відпочинку працівників.

Сутність і значення нормування праці. Аналіз трудового процесу і витрат робочого часу. Нормативні матеріали для визначення норм витрат праці. Норми витрат праці. Стан та проблеми нормування праці в Україні.

Тема 8. Продуктивність і ефективність праці.

Поняття продуктивності праці. Показники продуктивності праці. Методи вимірювання продуктивності праці.

Теоретичні основи управління продуктивністю праці. Фактори й умови зміни продуктивності праці. Резерви росту продуктивності праці.

Тема 9. Політика доходів і оплата праці.

Економічна сутність доходів. Види і структура доходів населення. Грошові витрати та заощадження населення. Сутність, завдання і пріоритети політики доходів.

Поняття диференціації доходів та методи її оцінювання. Причини відмінностей у заробітній платі та неоднорідність працівників. Гедоністична теорія і компенсаційні відмінності в заробітній платі. Вплив недосконалостей ринку праці на відмінності в заробітній платі.

Тема 10. Заробітна плата у ринковій економіці. Організація заробітної плати.

Вартість робочої сили та її структура. Соціально-економічна сутність заробітної плати. Принципи та елементи організації заробітної плати. Регулювання заробітної плати.

Призначення тарифної системи. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників і його застосування. Тарифні сітки, їх роль в організації заробітної плати. Тарифні ставки працівників, доплати і надбавки до них.

Управління винагородою за працю. Системи відрядної та почасової форм оплати праці. Комбіновані системи оплати праці. Командна оплата праці. Оплата праці державних службовців та працівників бюджетної сфери. Організація преміювання працівників.

Тема 11. Аналіз і планування трудових показників.

Аналіз трудових показників. Аналіз продуктивності праці. Аналіз чисельності і руху персоналу. Аналіз заробітної плати.

Планування трудових показників. Зміст і показники плану з праці. Планування росту продуктивності праці. Планування чисельності і структури персоналу. Планування заробітної плати.

Змістовий модуль 3. Моніторинг соціально-трудової сфери

Тема 12. Звітність і аудит у сфері зайнятості.

Сутність і зміст аудиту в трудовій сфері. Мета, завдання аудиту у трудовій сфері. Етапи проведення аудиту у трудовій сфері. Державна статистична звітність з праці. Внутрішньофірмова звітність з праці.

Тема 13. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин.

Сутність і завдання моніторингу соціально-трудової сфери. Джерела інформації про зайнятість і соціально-трудові відносини. Напрями моніторингу соціально-трудової сфери. Організація моніторингу соціально-трудової сфери в Україні.

Тема 14. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин.

Принципи діяльності, завдання та структура міжнародної організації праці. Регулювання соціально-трудових відносин у конвенціях і рекомендаціях МОП. Роль технічної допомоги, дослідницької і видавничої діяльності.

.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем												
	денна форма						заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	пр	лаб	інд	с.р
Тема 1. Економіка праці й соціально-трудові відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна	5	1	1			1	4	1				3
Тема 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	6	1	1			2	5		1			4
Тема 3. Соціально-трудові відносини як система	6	2	2			2	5	1				4
Тема 4. Соціальне партнерство	6	1	1			2	3					3
Тема 5. Ринок праці як сфера реалізації економічної активності населення	7	2	2			3	5		1			4
Тема 6. Соціально-трудові відносини зайнятості	6	1	1			2	4					4
Разом за змістовим модулем 1	36	8	8			12	26	2	2			22
Тема 7. Організація і нормування праці	12	2	2			4	6	1				5
Тема 8. Продуктивність і ефективність праці	6	2	2			2	6		2			5
Тема 9. Політика доходів і оплата праці	8	1	1			4	7	1	1			5
Тема 10. Заробітна плата у ринковій економіці. Організація заробітної плати	10	2	2			2	6	1				5
Тема 11. Аналіз і планування трудових показників	11	1	1			3	6		1			5
Разом за змістовим модулем 2	47	8	8			15	31	3	4			25
Тема 12. Звітність і аудит у сфері зайнятості	7	2	2			3	7		1			7
Тема 13. Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	7	1	1			3	7	1				6
Тема 14. МОП та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	5	1	1			1	7		1			6
Разом за змістовим модулем 3	19	4	4			7	21	1	2			19
Усього за навчальною дисципліною, годин	120	20	20	-	-	80	120	10	8	-	-	102

4. Теми семінарських/ практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для кожної форми навчання)	
		Повний термін навчання	
		очна	заочна
Змістовий модуль 1. Формування та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві			
1	Економіка праці й соціально-трудові відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна	1	
2	Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	1	1
3	Соціально-трудові відносини як система	2	
4	Соціальне партнерство	1	
5	Ринок праці як сфера реалізації економічної активності населення	2	1
6	Соціально-трудові відносини зайнятості	1	
	Усього за модулем	8	2
Змістовий модуль 2. Організація та оплата праці			
7	Організація і нормування праці	2	
8	Продуктивність і ефективність праці	2	2
9	Політика доходів і оплата праці	1	1
10	Заробітна плата у ринковій економіці. Організація заробітної плати	2	
11	Аналіз і планування трудових показників	1	1
	Усього за модулем	8	4
Змістовий модуль 3. Моніторинг соціально-трудової сфери			
12	Звітність і аудит у сфері зайнятості	2	1
13	Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	1	1
14	Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	1	
	Усього за модулем	4	2
Разом		20	8

3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (для кожної форми навчання)	
		Повний термін навчання	
		очна	заочна
Змістовий модуль 1. Формування та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві			
1	Економіка праці й соціально-трудові відносини як напрям наукових досліджень та навчальна дисципліна	2	3
2	Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	2	4
3	Соціально-трудові відносини як система	2	4
4	Соціальне партнерство	2	3

5	Ринок праці як сфера реалізації економічної активності населення	2	4
6	Соціально-трудові відносини зайнятості	2	4
	Усього за модулем	12	22
Змістовий модуль 2. Організація та оплата праці			
7	Організація і нормування праці	2	5
8	Продуктивність і ефективність праці	2	5
9	Політика доходів і оплата праці	2	5
10	Заробітна плата у ринковій економіці. Організація заробітної плати	2	5
11	Аналіз і планування трудових показників	2	5
	Усього за модулем	10	25
Змістовий модуль 3. Моніторинг соціально-трудової сфери			
13	Звітність і аудит у сфері зайнятості	4	7
14	Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин	4	6
15	Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	4	6
	Усього за модулем	12	19
Разом		80	102

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх на практиці.

До індивідуальних навчально-дослідних завдань належить написання рефератів, есе, виконання розрахункових, графічних робіт, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів з публікацій по тих чи інших проблемах, власних досліджень студентів при написанні тез чи статей, тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання – це творча, поза аудиторна домашня робота, яка виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіка навчального процесу. Як правило, ІНДЗ виконуються окремо кожним студентом. У тих випадках, коли завдання мають комплексний характер, до їх виконання можуть залучатися декілька студентів.

Метою ІНДЗ є глибоке і повне висвітлення теми на основі узагальнення та критичного аналізу теоретичних основ досліджуваної проблеми, аналізу статистичних даних за темою, а також висловлення свого догляду й обґрунтування висновків з даної проблематики.

ІНДЗ передбачає наявність наступних елементів дослідження: практичної значущості; комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження; теоретичного використання сучасних методів наукових розробок; аналіз статистичної інформації за темою, наявність елементів творчості, вираження студентом особистої суб'єктивної оцінки щодо вирішення проблем за темою дослідження.

Реальною вважається робота, яка виконана на основі реальних статистичних даних за низку років, містить конкретні реальні пропозиції стосовно вдосконалення предмету дослідження і може бути використана на практиці.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається як з позицій теоретичної бази, так і з практичних напрацювань, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що студент повинен спиратися на новітні досягнення і технології дослідження, застосовувати різноманітні методи й засоби

досліджень, сучасні підходи до визначення та обґрунтування вибору критеріїв і показників оцінки стану національної економіки.

У процесі виконання ІНДЗ, разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здібності до науково-дослідної роботи та вміння творчо мислити, навчитися вирішувати науково-прикладні актуальні завдання.

ІНДЗ видається на початку семестру. Воно має бути виконане і подане на перевірку викладачеві не пізніше зазначеного в навчальному плані терміну. Захист ІНДЗ відбувається перед групою або індивідуально. Оцінка за виконання ІНДЗ враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Тему ІНДЗ студент може обрати самостійно і обов'язково узгодити її з викладачем або вибрати її зі списку наведених тем.

Структура ІНДЗ: титульна сторінка; зміст; вступ; основна частина; висновки; використана література; додатки (при необхідності).

Обсяг ІНДЗ повинен становити не більше 15 сторінок у друкованому варіанті (шрифт – 14; інтервал - 1,3, поля: ліве – 30 мм, інші - 20 мм.)

Вступ (1 стор.) повинен включати: обґрунтування вибору теми, її актуальність, теоретичне і практичне значення. Доцільно назвати наукові праці провідних українських і закордонних вчених-економістів по цій темі, визначити питання, які зараз залишаються дискусійними. Необхідно чітко **сформулювати мету та завдання роботи**, назвати, який статистичний матеріал було використано.

В основній частині роботи (2 розділи обсягом 10-13 стор.).

У першому розділі необхідно висвітлити ключові теоретичні питання теми. Рекомендується: дослідити історичні умови і причини виникнення досліджуваних явищ, проаналізувати їх стан, узагальнити теоретичні положення теми, висвітлити різні точки зору по дискусійних питаннях, позитивний та негативний досвід вирішення аналогічних проблем у інших країнах, висловити і обґрунтувати свій погляд на цю проблему. Теоретичні положення роботи повинні підтверджуватися статистичними даними.

У другому розділі доцільно зробити аналіз статистичної інформації за темою. Наявність статистичної інформації є обов'язковою. Вона може бути представлена в таблицях, схемах, діаграмах, графіках. При цьому будь-яка статистична інформація повинна мати посилання на джерело її отримання та економічний аналіз статистичних закономірностей. В цій частині роботи бажано окреслити напрямки вдосконалення конкретних економічних явищ і спрогнозувати результати, які можуть бути очікувані. Розділи повинні бути логічно пов'язані між собою.

Терміни “основна частина”, “розділ”, “параграф” у тексті та змісті роботи не використовуються.

Висновки (1 стор.) являють собою узагальнення автора по основних питаннях теми, які розглядалися в роботі. Вони повинні бути лаконічними і чіткими, в стислій формі відбивати сутність проблеми, яка досліджувалась. Ті аспекти теми, які не розглядалися в роботі, не повинні включатися у висновки. Інакше вони перетворюються у ще один розділ роботи, не пов'язаний з попереднім матеріалом.

Таким чином, якщо у вступі чітко сформульовані задачі та обґрунтовано вибір ключових питань, в основній частині глибоко і всебічно розкриті поставлені питання, підкріплені статистичною інформацією, а висновки зроблені грамотно і лаконічно, то ІНДЗ буде свідчити, що її автор має глибокі знання з теми.

Використана література охоплює всі джерела, що були вивчені студентом при написанні роботи. Він може включати законодавчі акти (Конституція України, закони України, укази Президента України, постанови Верховної Ради), підручники та наукові статті за темою, інформацію з Internet .

При виконанні завдання необхідно дотримуватися нормативно встановлених правил оформлення тексту, таблиць, формул, розрахунків, схем, рисунків. ІНДЗ повинно бути написано грамотно, ясно, літературним мовою. Не слід викладати матеріал загальними фразами, обтяжувати текст цитатами, повторювати теж саме декілька разів або різними фразами, довільно скорочувати слова.

Підготовка якісного ІНДЗ є обов'язковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Рекомендовані теми індивідуальних завдань:

1. Історія розвитку досліджень економічних аспектів науки про працю.
2. Система наук про працю і місце в ній економіки праці як самостійної наукової дисципліни.
3. Еволюція праці як чинника виробництва.
4. Сутність та напрями управління працею.
5. Мотиви та стимули до праці.
6. Зміст концепції гуманізації праці.
7. Соціально-трудові відносини: еволюція поняття та сучасне розуміння.
8. Проблеми розбудови національної моделі соціально-трудових відносин.
9. Організаційно-технічні фактори трансформації відносин у сфері праці.
10. Вплив трансформації відносин власності на розвиток соціально-трудових відносин.
11. Глобалізація економіки та її вплив на соціально-трудову сферу.
12. Зарубіжний досвід регулювання соціально-трудових відносин.
13. Сутність і напрями соціального захисту.
14. Соціальне страхування в Україні.
15. Проблеми та перспективи розвитку пенсійної системи в Україні.
16. Бідність як соціально-історичне явище та проблеми її подолання.
17. Моделі держави загального добробуту.
18. Історія розвитку соціального партнерства.
19. Держава в системі соціального партнерства.
20. Профспілковий рух в Україні: нова соціальна модель, стан та перспективи розвитку.
21. Сучасний стан та перспективи розвитку об'єднань роботодавців в Україні.
22. Нормативно-правове забезпечення соціального партнерства в Україні.
23. Регулювання соціально-трудових відносин органами виконавчої влади.
24. Напрями та завдання роботи Національної тристоронньої соціально-економічної ради.
25. Призначення та напрями діяльності Національної служби посередництва і примирення.
26. Міжнародний досвід соціального партнерства.
27. Нормативно-правова та інформаційна база проведення моніторингу соціально-трудової сфери.
28. Моніторинг соціально-демографічних і міграційних процесів.
29. Механізм проведення та результати моніторингу ринку праці, зайнятості та безробіття в Україні.
30. Моніторинг доходів та рівня життя населення.
31. Моніторинг стану соціально-трудових відносин на підприємствах, в організаціях.
32. Статут МОП та Філадельфійська декларація про соціально-трудові відносини та їх регулювання.
33. Нормотворча діяльність МОП та її удосконалення.
34. Значення органів МОП у регулюванні соціально-трудових відносин.
35. Проблеми інтеграції соціально-трудових відносин в Україні в систему відносин, визнану МОП.
36. Міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин.
37. Теорії народонаселення: історія та сучасність.
38. Процеси природного відтворення населення в Україні.
39. Міграційні процеси та їх вплив на економіку України.
40. Трудові ресурси і економічно активне населення як соціально-економічні категорії.
41. Трудовий потенціал України та його використання.
42. Роль соціального захисту населення у процесах відтворення ресурсів для праці.
43. Розвиток концепції людського капіталу.
44. Людський чинник економічного зростання в умовах постіндустріалізації.
45. Сучасні вимоги виробництва до якості робочої сили.

46. Управління знаннями як провідний чинник формування людського капіталу.
47. Показники розвитку людини в Україні та світі.
48. Етапи розвитку та сучасний стан ринку праці України.
49. Інфраструктура ринку праці.
50. Моделі ринку праці, існуючі у світовій практиці.
51. Державна та регіональні програми зайнятості населення.
52. Структура та зміст діяльності державної служби зайнятості населення.
53. Державна політика зайнятості молоді в Україні.
54. Державне регулювання системи професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації зайнятих та безробітних.
55. Вплив інвестиційної політики держави і роботодавців на стан зайнятості населення.
56. Забезпечення зайнятості інвалідів.
57. Світовий досвід розвитку самозайнятості населення.
58. Роль внутрішнього ринку праці в діяльності підприємства.
59. Вплив концепції людського капіталу на зміну підходів до управління персоналом.
60. Аналіз причин плинності кадрів і шляхи їх усунення.
61. Удосконалення використання робочого часу керівників, професіоналів, фахівців на підприємстві.
62. Шляхи підвищення рівня життя населення.
63. Механізм диференціації заробітної плати.
64. Аналіз рівня і динаміки трудових доходів працівників.
65. Тарифна система оплати праці та шляхи її удосконалення.
66. Оцінювання участі працівників у прибутку організації.
67. Контрактна система оплати праці.
68. Безтарифні системи оплати праці.
69. Удосконалення систем преміювання працівників.
70. Удосконалення форм і методів підготовки кваліфікованих кадрів працівників.
71. Організація нормування праці на підприємстві.
72. Аудит трудової сфери організації.
73. Інформаційне забезпечення діяльності в галузі економіки праці.

7. Методи навчання

Навчальний процес за курсом «Економіка праці й соціально-трудові відносини» здійснюється в таких формах: лекційні, семінарські, практичні заняття та самостійна робота, у тому числі виконання індивідуального завдання.

Лекційні заняття проводяться традиційними методами із застосуванням мульти-медіа, а також для активізації студентів використовуються активні методи: лекції-дискусії та лекції-конференції.

Під час практичних занять в навчальному процесі використовуються наступні методи: розв'язання типових та ситуаційних завдань, аналіз процесів соціально-трудової сфери.

Проведення семінарських занять передбачає використання як традиційних методів навчання, коли студенти розглядають запропоновані викладачем питання, так і застосування активних методів навчання: круглого столу, кейс-стаді, роботи у малих групах, ділових та рольових ігор, мозкових атак.

При організації самостійної роботи студентів перевага надається виконанню індивідуальних завдань за темами курсу та індивідуальних науково-дослідних робіт з подальшим виступом у групі.

8. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль успішності студентів передбачає перевірку виконання індивідуальних завдань по курсу та якості засвоєння навчального матеріалу. Проводиться в рамках семінарських занять у формі оцінки роботи студентів та якості виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль має за мету перевірити та оцінити рівень знань, що отримані за

курсом, умінь використовувати їх щодо вирішення практичних завдань, а також рівень оволодіння теоретичними знаннями та практичними вміннями та навичками в обсязі вимог навчальної програми. Проводиться у формі екзамену.

9. Критерії оцінювання результатів навчання:

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання, вони забезпечують визначення рівня досягнення завдань навчання.

Поточний контроль проводиться викладачем на всіх видах занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або оцінки виконання завдань на практичних, семінарських заняттях.

Результати поточного контролю враховуються викладачем при виставленні підсумкової оцінки з даної дисципліни.

Модульний контроль – це контроль знань студентів після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів вивчення дисципліни студентами. Підсумковий контроль є семестровим контролем. Підсумковий контроль з дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» проводиться у формі екзамену.

Самоконтроль призначений для самооцінки студентами ефективності власної навчальної роботи з конкретної дисципліни.

Оцінювання знань студентів з дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» проводиться у вигляді поточного контролю знань студентів та оцінювання самостійної роботи студентів відповідно до робочого навчального плану.

Поточний контроль знань студентів з дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» проводиться за такими формами:

а) *під час практичних (семінарських) занять:*

- опитування або тестування знань студентів з теоретичного матеріалу (до 5 балів);
- оцінка виконання ситуаційних, графоаналітичних вправ та завдань під час заняття (до 5 балів);

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання (індивідуальних завдань):*

- оцінка виконання домашніх завдань під час заняття (до 5 балів);
- обговорення матеріалів рефератів під час практичних занять (до 5 балів);
- обговорення матеріалів доповідей з поставленого проблемного питання, проведення дискусій, підведення резюме з даного питання під час практичного заняття (до 5 балів);

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів під час практичного заняття виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття (5 балів);
- при тестуванні – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття (5 балів);
- при виконанні ситуаційних вправ та завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) вирішення завдання; за знання теоретичних основ проблеми, поставленої в завданні; за володіння формулами та математичними методами, необхідними для вирішення завдання; за отриманий правильний результат (5 балів).

Модульний контроль студентів з дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» проводиться у вигляді контрольної роботи. По предмету здійснюється три контрольні роботи. Максимальна кількість балів за 1 контрольну роботу – 5 балів.

Підсумковий контроль студентів з дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини» проводиться у вигляді екзамену. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів під час контрольного заходу (екзамену) виставляється за правильні відповіді на всі питання (30 балів).

Максимальна кількість балів при оцінюванні написання ІНДЗ складає 18 балів за заданими темами і виставляється за такими критеріями:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше десяти джерел інформації) (до 5 балів);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на джерела інформації (2 бали);
- за наявність змістовних та обґрунтованих розрахунками висновків (до 6 балів);
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах (до 5 балів);

Модульна контрольна робота до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Опитування під час практичних занять до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Виконання тестових завдань – до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Виконання ситуаційних вправ та завдань під час занять – 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Оцінка виконання домашніх завдань – до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Обговорення матеріалів рефератів під час практичних занять до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Проведення дискусій, підведення резюме з даного питання під час практичного заняття до 5 балів: з оцінкою «відмінно» – 5 балів; з оцінкою «добре» – 4 бали; з оцінкою «задовільно» – 3 бали. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для зарахування кожного модуля – 10 балів. Умовою допуску студента до підсумкового семестрового контролю вважається наявність 30 балів, накопичених студентом протягом навчального семестру.			
--	--	--	--

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>Характеристика по національній шкалі</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ХГУ «НУА»</i>
1	2	3
Вільне володіння категоріальним апаратом дисципліни; глибоке розуміння сутності соціально-трудових, економічних процесів і знання їх основних характеристик; добра сформованість навиків прийняття управлінських рішень в трудовій сфері різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади); обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень, збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних та соціальних завдань; вільне застосовування сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами; глибоке обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку трудового потенціалу; вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.	Відмінно	90–100
Добре володіння категоріальним апаратом дисципліни, розуміння сутності соціально-трудових, економічних процесів і знання їх основних характеристик, сформованість навиків прийняття управлінських рішень в трудовій сфері різними економічними агентами	Добре	70–89

(індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади); обґрунтування пропонованих рішень на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень, вміння збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних та соціальних завдань; застосовування сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами; обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку трудового потенціалу; вміння ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.		
Задовільне володіння категоріальним апаратом дисципліни, знання сутності соціально-трудових, економічних процесів, їх основних характеристик, ефективних методів управління в сфері соціально-трудових відносин, вміння збирати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних соціально-економічних завдань; задовільне застосовування сучасних інформаційних технологій в управлінні соціально-економічними системами; слабе обґрунтування управлінських рішень щодо розвитку трудового потенціалу.	Задовільно	50–69
Фрагментарне знання сутності соціально-трудових, економічних процесів, їх основних характеристик, ефективних методів управління в сфері соціально-трудових відносин, слабе володіння категоріальним апаратом дисципліни, слабе вміння збирати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних соціально-економічних завдань; відсутність навиків застосовувати сучасні інформаційні технології в управлінні соціально-економічними системами та обґрунтовувати управлінські рішення. Можливість перескладання екзамену	Не задовільно	25–49
Незадовільне знання сутності соціально-трудових, економічних процесів, їх основних характеристик, ефективних методів управління в сфері соціально-трудових відносин, володіння категоріальним апаратом дисципліни, вміння збирати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних соціально-економічних завдань; відсутність навичку застосовувати сучасні інформаційні технології в управлінні соціально-економічними системами та навичку обґрунтовувати управлінські рішення. Обов'язковий повторний курс.	Не задовільно	0–24

11. Рекомендована література

Основна

1. Економіка праці і соціально-трудові відносини [Електронний ресурс] : підручник для здобувачів ступеня бакалавра, за спеціальністю 051 «Економіка» / О. І. Іляш, Н. О. Черненко, О. А. Шевчук, О. О. Трофименко, С. С. Гринкевич, Я. І. Глущенко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2023. – 371 с.

2. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навчальний посібник / В. А. Ткачук [та ін.] - К. : Видавничий центр НУБіП України, 2022. - 616 с.
3. Азаренкова, Г.М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навчальний посібник / Г.М. Азаренкова, І.І. Борисенко, О.Г. Головка. Львів : Новий Світ-2000. 2019. 343 с.
4. Акулов М., Драбаніч А, Євась Т. Економіка праці та соціально-трудові відносини. Київ: Цент навчальної літератури. 2019. 328 с.
5. Економіка праці й соціально-трудові відносини : навчальний посібник / за ред. проф. І. Б. Скворцова. Львів : Львівська політехніка, 2016. 268 с.
6. Склярчук Т.В. Економіка праці [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Склярчук, Я. В. Панас ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2017. 226 с.
7. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посіб. Харків, 2017. 189 с.

Додаткова

8. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини [Текст] : курс лекцій / Грішнова О. А. ; Ін-т підгот. кадрів Держ. служби зайнятості України, Каф. упр. персоналом та економіки праці. Київ : ІПК ДСЗУ, 2017. 101 с.
9. Економіка праці і соціально-трудові відносини : збірник тестів і практичних ... спеціальностей / Безродна С. М. Чернівці : ПВКФ «Технодрук», 2017. 70 с.
10. Колот А.М. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Підручник // [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.] ; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. Київ: КНЕУ, 2009. 711 с.
11. Мініна О.В. Економіка та організація праці: навч. посіб. / О.В. Мініна, Ж. В. Дерій, Н.Т. Шадура-Никипорець ; Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2017. 199 с.
12. Ткачук В.А. Практикум з економіки праці і соціально-трудових відносин [Текст] : навч. посіб. / Ткачук В. А., Ланченко Є. О., Костюк Т. О. - Київ : НУБіП України, 2018. 555 с.
13. Український ринок праці: імперативи та можливості змін / за наук. ред. д.е.н., проф. І.Л. Петрової, к.е.н. В.В. Близнюк; НАН України; Ін-т економіки та прогнозування К., 2018. 380 с.
14. Аудит персоналу : методичні матеріали з вивчення курсу для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 051 "Економіка" за ОПП "Управління персоналом та економіка праці" / уклад. : Н.В. Статівка, А.О. Надточій. Х : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2020. 39 с.
15. Статівка, Н.В., Орел, Ю.Л., Кучерява К. Я. Стан і тенденції зайнятості у малому підприємстві. Підприємництво і торгівля,. 2021. №29. С. 66-72. <https://doi.org/10.36477/2522-125632021-29-11>
16. Stativka N. V., Velychko K. Yu., Tymohova H. B. Specificity of the Influence of Financial Literacy on Consumer Sovereignty in the Context of Digitalization. БІЗНЕСІНФОРМ. 2022. № 1. С.89-95. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-89-95>
17. Статівка Н. Соціальні інвестиції у людський капітал як ресурсна основа менеджменту корпоративної соціальної відповідальності. Наукові інновації та передові технології: Серія («Економіка»). 2023. № 3 (17), 223–231(2023). [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3\(17\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-3(17))
18. Stativka, N., & Hordiienko, Y. (2023). Model of an Active Policy of Combatants' Social Protection in Ukraine. SSP Modern Economics, State and Public Administration. 2023. №2(2). P. 1–11. <https://doi.org/10.53933/mespa.v2i2.120>

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. . Інститут демографії та соціальних досліджень Національної академії наук України: <http://www.idss.org.ua>
3. Міжнародний інститут прикладного системного аналізу (International Institute for Applied System Analysis): <http://www.iiasa.ac.at/web/home/research/Economic-growth.en.html>

4. Міжнародний центр перспективних досліджень: <http://www.icps.com.ua/index.html>
5. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України:
<http://www.niss.gov.ua/presentation.html>
6. Співтовариство кадровиків і спеціалістів з управління персоналом